

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS 2004–2008 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2004 m. gegužės 19 d. Nr. 600

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Nepilnamečių justicijos 2004–2008 metų programą (pridedama).
2. Paveisti Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centrai organizuoti Nepilnamečių justicijos 2004–2008 metų programos, patvirtintos šiuo nutarimu, vykdymą.

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

TEISINGUMO MINISTRAS

VYTAUTAS MARKEVIČIUS

NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS 2004-2008 METŲ PROGRAMA**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programos (toliau vadinama – ši Programa) paskirtis – sudaryti sąlygas kryptingam, ilgalaikiam ir kompleksiniam nepilnamečių justicijos tobulinimui, numatyti ir realizuoti atitinkamas priemones, padėsiančias šiai sistemai veikti efektyviau ir profesionaliau, labiau orientuotis į diferencijuotus teisę pažeidusių nepilnamečių, su jais dirbančių institucijų, darbuotojų ir visos visuomenės poreikius. Šia Programa taip pat siekiama padėti įgyvendinti Lietuvos Respublikos kodeksų nuostatas, reglamentuojančias nepilnamečių teisinės padėties ir atsakomybės ypatumus.

2. Teisinį šios Programos pagrindą sudaro Lietuvos Respublikos įstatymu 1995 m. liepos 3 d. ratifikuota Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 89-2741), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (Žin., 2002, Nr. 37-1341), Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas (Žin., 2002, Nr. 73-3084), kiti tarptautiniai ir nacionaliniai teisės aktai. Ši Programa remiasi ir Nepilnamečių justicijos programa (1999–2002 m.), kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. lapkričio 17 d. protokoliniu sprendimu Nr. 48.

3. Šios Programos vykdymo pradžia – 2004 metai, pabaiga – 2008 metai.

4. Šios Programos vykdytojai – Teisingumo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Teisės institutas, Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas), Generalinė prokuratūra, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos žmogaus teisių centras, Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, kitos valstybės valdymo institucijos, mokslo įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos.

5. Šioje Programoje vartojamos sąvokos:

Nepilnametis – asmuo, neturintis aštuoniolikos metų. Šios Programos priemonės taip pat gali būti taikomos asmeniui, kuriam nusikalstamos veikos padarymo metu buvo suėję aštuoniolika metų, tačiau nebuvo suėję dvidešimt vieneri metai, jeigu toks asmuo pagal socialinę brandą prilygsta nepilnamečiui (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 81 straipsnio nuostatos).

Nepilnamečių justicija – nepilnamečių baudžiamoji ir administracinė justicija.

Nepilnamečių baudžiamoji justicija – materialinės ir procesinės teisės normų, reglamentuojančių nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės atsiradimą ir realizavimą, priemonių ir jas įgyvendinančių institucijų sistema.

Nepilnamečių administracinė justicija – administracinės teisės normų, reglamentuojančių nepilnamečių administracinės atsakomybės atsiradimą ir realizavimą, priemonių ir jas įgyvendinančių institucijų sistema.

Nepilnamečių minimali priežiūra – socialinė, psichologinė, pedagoginė ir kitokia pagalba, teikiama nepilnamečiams, neatskirtiems nuo šeimos ar globėjų, kuria siekiama teigiamų nepilnamečių elgesio pokyčių.

Nepilnamečių vidutinė priežiūra – socialinė, psichologinė, pedagoginė ir kitokia pagalba, teikiama nepilnamečiams specialiosiose auklėjimo įstaigose, kuria siekiama teigiamų nepilnamečių elgesio pokyčių.

Nepilnamečių maksimali priežiūra – laisvės atėmimo vietose, kur užtikrinama nuolatinė priežiūra, nepilnamečiams teikiama socialinė, psichologinė, pedagoginė ir kitokia pagalba, kuria siekiama teigiamų jų elgesio pokyčių.

Auklėjamojo poveikio priemonės – Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 82 straipsnyje įtvirtintos priemonės.

Resocializacija – asmens socialinio statuso ir vertybinių orientacijų grąžinimas kryptingomis socialinėmis, pedagoginėmis, psichologinėmis, ugdymo ar kitomis priemonėmis siekiant integruoti asmenį į visuomenę.

Monitoringas – sistemingas ir nuolatinis teisės aktų, reglamentuojančių nepilnamečių justiciją, būklės ir kitimo stebėjimas, poveikio vertinimas ir atitinkamų rekomendacijų, kaip juos tobulinti, teikimas.

Probacija – baudžiamosios atsakomybės realizavimo forma, teismo sprendimu taikoma nusikalstamą veiką padariusiems asmenims kaip lygtinio pobūdžio alternatyva paskirtos bausmės atlikimui ir pasireiškianti nuteistųjų priežiūra, jų elgesio kontrole ir socialine parama jiems. Probacija apima Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytus bausmės vykdymo atidėjimo, lygtinio atleidimo nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą ir lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigų institutus.

II. SITUACIJOS ĮVERTINIMAS

6. Jungtinių Tautų vystymo programos iniciatyva 1999 m. lapkričio 17 d. su Lietuvos Respublikos Vyriausybe pasirašytos sutarties pagrindu pradėta vykdyti Nepilnamečių justicijos programa (1999–2002 m.), kuri buvo finansuojama iš Jungtinių Tautų vystymo programos, Atviros Lietuvos Fondo ir Olandijos Vyriausybės lėšų. Nepilnamečių justicijos programa (1999–2002 m.) apėmė reformos koncepcijos parengimą, teisės aktų suderinimą, institucijų specializaciją, švietimo ir visuomenės informavimo kompaniją (žr. <http://www.nplc.lt/nj>). Nurodytoji Programa ir jos finansavimas baigėsi 2002 metų gruodžio mėnesį. Ji leido žengti svarbų žingsnį humanizuojant ir modernizuojant nepilnamečių baudžiamosios justicijos sistemą, mažinant recidyvinį nepilnamečių nusikalstamumą. Tai buvo viena iš sėkmingai vykdomų programų Lietuvoje, paremta tarpžinybiniu bendradarbiavimu ir atsakomybe. Ją teigiamai įvertino Europos Tarybos ekspertų komitetas, Jungtinių Tautų vaiko teisių komitetas, taip pat buvo atliktas jos nacionalinis ir tarptautinis įvertinimas.

Minėtoji Programa buvo orientuota į ateitį – į strateginį sistemos keitimą, kuris vyksta iš lėto ir kurio dirbtinai paspartinti neįmanoma, nes tai sukeltų kitų šalutinių socialinių problemų. Ji sukūrė prielaidas sėkmingai reformai, kurią būtina tęsti.

7. Nepilnamečių justicijos programos (1999–2002 m.) kai kurių tikslų tęstinis pobūdis lemia poreikį nuolat, nenutrūkstamai taikyti priemones. Kita vertus, vienu tikslų pasiekimas sąlygoja naujų siekių susiformavimą. Atsižvelgiant į tai, daugelį Nepilnamečių justicijos programos (1999–2002 m.) priemonių būtina įgyvendinti toliau, ypač daug dėmesio skirti institucijų reformai, specialistų mokymui ir jau priimtų teisės aktų įgyvendinimo bei suderinimo užtikrinimui. Tam iš esmės ir skiriama ši Programa – strateginė ir kompleksinė, apimanti 2004–2008 metų laikotarpį.

8. Šios Programos tęstinumo užtikrinimas sietinas ir su nepilnamečių nusikalstamumo nepalankiomis tendencijomis. Nuo 1990 iki 2002 metų nustatytų nusikaltimų, kuriuos padarė nepilnamečiai, pagausėjo daugiau kaip dvigubai (nuo 2506 iki 5152), o nepilnamečių, kaltinamų padarius nusikaltimus, – daugiau kaip pusantro karto (nuo 2042 iki 3522). Per 2002 metus nustatyti 693 nepilnamečiai, kaltinami padarius nusikaltimus, jau buvo anksčiau teisti, o per tą patį laikotarpį iš 7315 asmenų, anksčiau teistų ir vėl kaltinamų padarius nusikaltimus, 1874 asmenys teisti anksčiau, būdami nepilnamečiais. Nors nepilnamečių nusikalstamumas pastaraisiais metais iš dalies stabilizavosi, statistika vis dar rodo aukštą jų nusikalstamumo lygį.

9. 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas ir Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas. Svarbiausias jų akcentas, susijęs su nepilnamečių baudžiamosios justicijos reforma, – atskiras Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso skyrius, skirtas nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės ypatumams (XI skyrius „Nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės ypatumai“), ir kitų kodeksų nuostatos, reglamentuojančios baudžiamosios atsakomybės, taikomos nepilnamečiams, ypatumus. Tačiau šioms kodeksų nuostatomis įgyvendinti reikia papildomų priemonių, kurios šias nuostatas patikslintų, numatytų jų realizavimo tvarką.

Teisinis pagrindas veiksmingesnei nepilnamečių justicijos sistemai iš esmės sukurtas, bet kai kurios jo sudedamosios dalys dar kuriamos. Taip pat būtina analizuoti teisės normų įgyvendinimo efektyvumą, suderinamumą ir jas tobulinti, kad būtų sukurta nuosekli sistema.

10. Nuteistų už padarytus nusikaltimus nepilnamečių pagausėjo nuo 2010 – 1995 metais iki 2571 – 2002 metais. Dažniausiai jie nuteisiami atidedant bausmės vykdymą (1995–2002 metais tokių nepilnamečių dalis svyravo tarp 37,4–74,6 procento, 2002 metais siekė 62,4 procento) arba realiu laisvės atėmimu (1995–2002 metais tokių nepilnamečių dalis svyravo tarp 22,2–46,9 procento, 2002 metais siekė 32 procentus).

2002 metų pabaigoje Lietuvos laisvės atėmimo įstaigose kalėjo 1478 asmenys iki 21 metų amžiaus. 2003 m. lapkričio 1 d. tardymo izoliatoriuose buvo 109 nepilnamečiai, laisvės atėmimo bausmę atliko 90 nepilnamečių, o tai sudaro kelis kartus daugiau nepilnamečių, iš kurių atimta laisvė, nei vidutiniškai Europos Sąjungos valstybėse.

11. Auklėjamojo poveikio priemonės – labai svarbi, bet praktikoje vis dar silpna nepilnamečių baudžiamosios justicijos Lietuvoje grandis. Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XI skyriaus nuostatas joms skiriama ypač daug dėmesio: auklėjamojo poveikio priemonėms teikiama pirmenybė prieš nubaudymo priemones – bausmes. Išplėstos ir alternatyvių laisvės atėmimui bausmių taikymo galimybės. Kad jos būtų veiksmingai taikomos ir turėtų auklėjamąjį poveikį nusikaltusiems nepilnamečiams, būtina sukurti infrastruktūrą alternatyvioms priemonėms organizuoti, teisės aktuose apibrėžti tokių priemonių turinį ir jų vykdymą.

Darbo grupė, sudaryta iš Teisingumo ministerijos, Kalėjimų departamento ir Teisės instituto atstovų, rengia probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos ir jos įgyvendinimo priemonių plano projektus, apimančius ir priemonių, taikytinų nepilnamečiams, sistemą.

12. Vykdamas Nepilnamečių justicijos programą (1999–2002 m.), darbui nepilnamečių bylose buvo specializuojami teisėjai, prokurorai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai, tačiau darni ir nuosekli specializuotų justicijos sistemos darbuotojų sistema nėra sukurta ir palaikoma. Be to, ne visi šių institucijų specializuoti padaliniai ar kitos specializacijos formos yra įtvirtinti norminiuose teisės aktuose. Teisingumo ministerijos užsakymu Teisės instituto atliktame mokslo taikomajame tyrime „Specializuotų teismų šeimos ir nepilnamečių byloms nagrinėti įsteigimo Lietuvoje poreikis ir galimybės“ buvo prieita prie išvados, kad tikslinga bendrosios kompetencijos teismų sistemos struktūrose sudaryti specializuotus atskirų teismų skyrius ar paskirti teisėjus nagrinėti šeimos ir nepilnamečių bylas; teismo nagrinėjimo procese taip pat turėtų dalyvauti specializuoti ikiteisminio tyrimo pareigūnai, prokurorai, advokatai, kiti pareigūnai, dirbantys nepilnamečių justicijos srityje.

13. Nepilnamečių justicijos darbuotojų kvalifikacija dažnai neatitinka reikiamos, kad būtų pasiekti geri rezultatai. Dėl didelės kadru kaitos daugiau nei pusė pareigūnų, 1999 metais paskirtų tirti bylas dėl nepilnamečių padarytų nusikaltimų, tyrimo darbo nedirbo, todėl 2000 metų IV ketvirtį papildomai buvo paskirti pareigūnai 39 ikiteisminio tyrimo padaliniuose. Ne geriau ir su kriminalinės policijos pareigūnais. Kadru kaita lemia pareigūnų, taip pat kitų justicijos darbuotojų mokymo tęstinumo užtikrinimo svarbą. Būtina analizuoti jų veiklą, darbo krūvį, išskylančias problemas ir sutelkti dėmesį į teisės aktų numatytas naujoves. Be to, tobulintina nepilnamečių justicijos darbuotojų (policijos pareigūnų, prokurorų, teisėjų, advokatų, specialiųjų auklėjimo įstaigų, laisvės atėmimo vietų, pataisos inspekcijų darbuotojų) kvalifikacijos kėlimo sistema, keistini jiems keliami reikalavimai.

14. Problema, kurią akcentavo Nepilnamečių justicijos programos (1999–2002 m.) vertinimą Nepilnamečių justicijos programos valdymo komiteto 2001 m. gruodžio 14 d. sprendimu 2002 metų pavasarį atlikę Teisės instituto specialistai ir Jungtinių Tautų ekspertai, yra tai, jog stokojama socialinių darbuotojų, kurių paslaugos būtinos visose moderniose nepilnamečių justicijos sistemai priklausiančiose institucijose. Ikiteisminio tyrimo, teismo ir kitose justicijos institucijose dirbančių socialinių darbuotojų per mažai, be to, jų išsilavinimas ir įgūdžiai yra skirtingi ir priklauso nuo to, su kuria ministerija ar departamentu jie susiję. Neatsižvelgiama į tokius dalykus kaip pagalba šeimoms, negalinčioms susitvarkyti su savo pareigomis vaikams, nėra priežiūros bausmės vykdymo atidėjimo ar lygtinio paleidimo laikotarpiu, taigi nuo pat pradžių kyla

pavojus vaikui tapti recidyvistu. Socialinio darbo galėtų imtis nevyriausybinės organizacijos, kurios turi darbo su esamais ar buvusiais kalininiais ir nepilnamečiais teisės pažeidėjais patirties.

15. Nepilnamečių pataisos įstaigos – sritis, kur tolesnė reforma ypač reikalinga. Akivaizdu, kad dabar veikiančių pataisos institucijų tinklo, jose teikiamų paslaugų nepakanka nepilnamečių, pažeidusių teisę, resocializacijai užtikrinti. Ši sistema turėtų keistis, reikėtų reformuoti senąsias ir steigti naujas institucijas, vykdančias poveikio priemones, įtraukti į šią sistemą papildomas institucijas, kurios galėtų būti pritaikytos alternatyvioms laisvės atėmimui baudsmams atlikti, kitoms poveikio priemonėms vykdyti.

16. Viena iš svarbiausių dabar galiojančios teisinės norminės bazės problemų yra tai, kad teisės pažeidimus padariusių nepilnamečių patekimo į specialiąsias auklėjimo įstaigas procesas nėra tinkamai reglamentuotas. Specialiųjų vaikų auklėjimo ir globos namų veiklą reglamentuoja Specialiųjų vaikų auklėjimo ir globos namų laikinieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 5 d. nutarimu Nr. 643 (Žin., 1995, Nr. [39-971](#)). Nepilnamečių priežiūra patenka į žmogaus teisių suvaržymo sritį, todėl ji turi būti reguliuojama įstatymo.

Nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros sistema nepakankamai atribota nuo kitų nepilnamečių įstaigų (pvz., globos) veiklos, todėl teisės aktai neviseškai atspindi nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros sistemos specifiką.

Minimaliai nepilnamečių priežiūrai skiriama labai mažai dėmesio. Šalyje veikia įvairių minimalios priežiūros institucijų tinklas (dienos centrai, socialinių įgūdžių ugdymo programas vykdančios įstaigos, vaikų ir jų šeimų konsultavimo centrai ir t.t.), tačiau šios sistemos veikimas nėra reglamentuotas teisės aktais, trūksta šios veiklos strategijos, koordinavimo.

Per žema darbuotojų, dirbančių minimalios priežiūros ir specialiosiose auklėjimo įstaigose, kvalifikacija, nepakankamai diegiamos specializuotos ugdymo ir profesinio mokymo programos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003 m. gegužės 9 d. nutarimu Nr. 581 (Žin., 2003, Nr. [47-2080](#)) patvirtino Lietuvos Respublikos nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo koncepciją.

17. Resocializacija yra vienas iš svarbiausių baudžiamosios justicijos elementų nepilnamečiams, kurie jau buvo patekę į laisvės atėmimo įstaigą ir vėliau turi turėti galimybę sugrįžti į normalų gyvenimą. Tokios įstaigos, kuri būtų pasirengusi dirbti su šiais vaikais, Lietuvoje dar nėra, nors Resocializacijos centro modelis jau buvo sukurtas ir potencialūs socialiniai partneriai nustatyti vykdam nepilnamečių justicijos programą (1999–2002 m.). Veiksmai, susiję su Resocializacijos centro konkrečiu įsteigimu (patalpų remontu ir kita) ir realia jo veikla (darbuotojų priėmimu, mokymu ir kita), buvo atidėti; teisės aktų pakeitimai dėl Resocializacijos centro įtraukimo į nepilnamečių justicijos sistemą nebuvo inicijuoti.

18. Reformuojant nepilnamečių baudžiamąją justiciją, būtina sistemingai suderinti su ja ir nepilnamečių administracinę justiciją. Su nepilnamečių nusikalstamumu susiję ir kiti nepilnamečių padaromi teisės pažeidimai, kurių paplitimą akivaizdžiai rodo nepilnamečių, pristatomų į policijos įstaigas, gausa. 2002 metais policijos profilaktinėje įskaitoje buvo 1304 nepilnamečiai, per tą patį laikotarpį į policiją pristatyti 13485 nepilnamečiai (2001 metais tokių buvo 13339). Nepilnamečių, kuriems surašomi administracinių teisės pažeidimų protokolai, per 1992–2002 metus pagausėjo pusantrą karto: 1992 metais nepilnamečiams surašyti 5434, 2002 metais – 8178 protokolai. Nuo 1998 metų daugiau kaip dvigubai pagausėjo nagrinėtų teisme bylų dėl nepilnamečių padarytų administracinių teisės pažeidimų: 1998 metais – 702, 2002 metais – 1633 bylos.

Tai, kad dėl nusizengusių nepilnamečių tenka surašyti vis daugiau administracinių teisės pažeidimų protokolų ir gausėja teisme nagrinėjamų bylų dėl nepilnamečių padarytų administracinių teisės pažeidimų, o galiojantys administracinės teisės aktai neatitinka tarptautiniuose dokumentuose nustatytų standartų, taikytinų administracinei justicijai, sudaro sąlygas pažeisti vaikų, nusizengusių administracinei teisei, liudytojų ar nukentėjusių nuo tokių pažeidimų teises ir jų teisėtus interesus.

19. Nuo nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų nukentėjusiųjų asmenų, iš jų ir nepilnamečių, statistikos duomenys Lietuvoje pradėti kaupti tik nuo 2003 m. gegužės 1 d. ir kol kas dar nėra apibendrinti. Iki šiol neatlikta specializuotų šios srities viktimologinių tyrimų. Siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai kompensuota nepilnamečių aukų patirta žala ir užkirstas kelias

tolesniam šių aukų viktimizacijos procesui, būtina sukurti jų teisių apsaugos bei resocializacijos sistemą – priimti atitinkamus įstatymus, garantuojančius visapusišką jų pažeistų teisių atkūrimą, užtikrinti praktinę pagalbą ginant savo teises ir šalinant fizinės bei dvasinės sveikatos ir pusiausvyros sutrikimus, neatidėliotiną materialinę pagalbą ir laikinojo prieglobsčio suteikimą, tarpininkavimą tarp teisės pažeidimo aukos ir pažeidėjo sprendžiant aktualius materialinius ir psichologinius kompensavimo bei resocializacijos klausimus ir panašiai.

Ši Programa nėra skirta problemoms, susijusioms su nepilnamečiais, tapusiais aukomis, tiesiogiai spręsti: tai – kitų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programų uždaviniai. Mėginti bent iš dalies spręsti pagalbos suteikimo nepilnamečiams, tapusiems seksualinio komercinio išnaudojimo ar seksualinės prievartos aukomis, problemas yra numatyta įgyvendinant Nacionalinę programą prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą ir seksualinę prievartą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 29 (Žin., 2000, Nr. [5-144](#)). Ją vykdant, 2003-2004 metais buvo numatyta kurti vaiko, patyrusio seksualinę prievartą, bei jo artimųjų psichosocialinės reabilitacijos sistemos modelį ir paslaugų prievartos aukoms teikimo programas. Tačiau tai būtų tik paslaugų sistemos vaikams, tapusiems seksualinės prievartos aukomis, kūrimo pradžia. Pagalba nepilnamečiams vaikams, tapusiems komercinio seksualinio išnaudojimo (prekybos žmonėmis) aukomis, taip pat tik pradėdama kurti įgyvendinant Prekybos žmonėmis ir prostitucijos kontrolės bei prevencijos 2002–2004 metų programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. 62 (Žin., 2002, Nr. [6-231](#)). Ją vykdant, numatyta kompleksiskai šalinti šių kraupių reiškinių priežastis, modernizuoti ir stiprinti teisėsaugos bei kitų valstybės institucijų sistemą, remti nevyriausybių organizacijų veiklą, ardyti nusikalstamų struktūrų, kurios verčiasi prekyba žmonėmis ir prostitucijos organizavimu, vaikų prievartos ir komercinio išnaudojimo organizavimu, tinklus. Vienas iš minėtosios programos strateginių tikslų – sukurti socialinės pagalbos sistemas, kurios trukdytų įtraukti į prostituciją vis naujus asmenis (nepilnamečius, bedarbius, smurtą ir seksualinę prievartą buityje patiriančias mergaites, moteris ir t.t.).

III. PROGRAMOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR REZULTATAI

20. Šios Programos strateginis tikslas – siekti teisę pažeidusių nepilnamečių resocializacijos ir tuo prisidėti prie nepilnamečių nusikalstamumo mažinimo.

21. Šios Programos tikslai:

21.1. tobulinti nepilnamečių justicijos sistemą, kad ją reglamentuojantys teisės aktai atitiktų visuomenės poreikius ir būtų veiksmingai įgyvendinami;

21.2. sukurti optimalų šioje sistemoje veikiančių institucijų tinklą su būtinomis organizacinėmis bei techninėmis priemonėmis ir bendradarbiavimo ryšiais;

21.3. nuolat tobulinti justicijos pareigūnų ir kitų darbuotojų mokymo sistemą.

22. Nustatomi šie uždaviniai Programos tikslams įgyvendinti:

22.1. vykdyti teisės aktų, reglamentuojančių nepilnamečių justicijos sistemą, monitoringą;

22.2. sukurti būtiną infrastruktūrą nepilnamečių justiciją reglamentuojantiems teisės aktams įgyvendinti;

22.3. sustiprinti nepilnamečių teisių apsaugą baudžiamajame procese, pagerinti baudžiamosios justicijos administravimą, geriau vykdyti policijos ir prokuratūros funkcijas nepilnamečių bylose;

22.4. nustatyti specializuotiems pareigūnams ir darbuotojams keliamus reikalavimus, sukurti jų kvalifikacijos sistemą, užtikrinti nuolatinio jų mokymo organizavimą;

22.5. sukurti specializuotus padalinius ar įtvirtinti kitas specializacijos formas institucijose, įgyvendinančiose nepilnamečių justiciją;

22.6. sukurti minimalią ir vidutinę nepilnamečių priežiūrą vykdančių įstaigų tinklą Lietuvoje;

22.7. kelti darbuotojų, dirbančių su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, kvalifikaciją, pereiti prie kokybiškai naujų ugdymo (-si) ir vadybos darbo modelių vykdant alternatyvias bausmes, auklėjamojo poveikio priemones bei minimalią, vidutinę ir maksimalią nepilnamečių priežiūrą;

22.8. sukurti nepilnamečių, grįžusių iš laisvės atėmimo įstaigų, resocializacijos sistemą;

22.9. didinti socialinių darbuotojų vaidmenį nepilnamečių justicijos sistemoje;

22.10. suderinti nepilnamečių administracinę justiciją reguliuojančius materialinės ir procesinės teisės aktus, pagal juos nepilnamečiams taikomų priemonių ir jas taikančių institucijų sistemą, sudaryti sąlygas visa apimančiai nepilnamečių justicijos reformai;

22.11. informuoti visuomenę apie nepilnamečių justicijos reformą; šviesti ir informuoti žmogaus teisių ir jų pažeidimų prevencijos klausimais teisėsaugos pareigūnus ir kitas visuomenės grupes, susijusias su nusikalstančiais ir administracinius teisės pažeidimus darančiais nepilnamečiais.

23. Šios Programos pagrindinis laukiamas rezultatas – menkesnės galimybės nepilnamečiams pakartotinai daryti teisės pažeidimus ir nepilnamečių justicijos sistemoje sudarytos sąlygos teisę pažeidusių nepilnamečių sėkmingai resocializacijai. Kiti laukiami rezultatai:

23.1. patobulinti ir suderinti teisės aktai, reglamentuojantys nepilnamečių baudžiamąją ir administracinę justiciją;

23.2. sukurta nuosekli nepilnamečių bylas nagrinėjančių specializuotų pareigūnų ir justicijos institucijų sistema;

23.3. nepilnamečių bylas nagrinėjančių specializuotų pareigūnų nuolatinis mokymas, jų kvalifikacijos dirbti su teisę pažeidusiais nepilnamečiais kėlimas;

23.4. sukurtas minimalią ir vidutinę nepilnamečių priežiūrą vykdančių įstaigų tinklas;

23.5. sudarytos būtinos sąlygos taikyti ir veiksmingiau vykdyti nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos, minimalios, vidutinės ir maksimalios priežiūros bei auklėjamojo poveikio priemones, laisvės atėmimui alternatyvias bausmes;

23.6. įdiegtas teisę pažeidusių nepilnamečių profesinis mokymas, kryptingas ir efektyvus darbas su jais specialiosiose auklėjimo ir laisvės atėmimo įstaigose;

23.7. sukurta nepilnamečių, grįžusių iš laisvės atėmimo įstaigų, resocializacijos sistema;

23.8. ištirtas socialinių darbuotojų poreikis nepilnamečių justicijos institucijose, įsteigtos jų pareigybės, sukurta dalyvavimo nepilnamečių resocializacijos procese sistema;

23.9. visuomenė geriau informuojama apie nepilnamečių justiciją.

24. Šios Programos įgyvendinimo priemonės pateiktos jos priede.

IV. VERTINIMO KRITERIJAI

25. Ši Programa vertinama periodiškai po kiekvienų jos vykdymo metų ir galutinai – ją pabaigus. Kiekviena šią Programą vykdanči institucija atsiskaito Programos valdymo komitetui. Vertinant kokybiniu ir kiekybiniu požiūriais, analizuojama:

25.1. šios Programos uždavinių pasiekimo laipsnis;

25.2. nepilnamečių kriminalinių, ypač recidyvinio nusikalstamumo, ir kitų teisės pažeidimų statistika;

25.3. šios Programos tikslų aktualumas tolesniame jos etape (ar ją pabaigus), naujų priemonių jiems pasiekti įtraukimo į Programą poreikis;

25.4. šios Programos sąsajos su kitomis nacionalinėmis programomis;

25.5. bendradarbiavimo tarp šią Programą vykdančių institucijų veiksmingumas;

25.6. lėšų, skirtų šios Programos priemonėms įgyvendinti, panaudojimo efektyvumas.

V. UŽDAVINIŲ ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

26. Šios Programos uždavinių vykdymui įvertinti nustatomi uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai:

- 26.1. kiek teisės aktų, reglamentuojančių nepilnamečių justiciją, ir jų pakeitimų projektų parengta, kokie tai teisės aktai;
- 26.2. kiek pareigūnų specializuota dirbti nepilnamečių bylose, kiek specializuotų padalinių įsteigta atitinkamose įstaigose;
- 26.3. kiek nepilnamečių bylas nagrinėjančių specializuotų pareigūnų ir darbuotojų kelia kvalifikaciją (bendras skaičius);
- 26.4. kiek išplėtota minimalią ir vidutinę nepilnamečių priežiūrą vykdančių įstaigų sistema (bendras jų skaičius, skaičius pagal tipus);
- 26.5. kiek išplėtota nepilnamečių, grįžusių iš laisvės atėmimo įstaigų, resocializacijos sistema;
- 26.6. kiek nepilnamečių laisvės atėmimo vietose mokosi (bendras skaičius);
- 26.7. kiek nepilnamečių specialiosiose auklėjimo įstaigose ir laisvės atėmimo vietose dalyvauja profesinio parengimo programose;
- 26.8. kiek pakito socialinių darbuotojų, dirbančių nepilnamečių justicijos sistemoje, skaičius;
- 26.9. kiek pakito visuomenės informuotumas apie nepilnamečių justiciją.

VI. PROGRAMOS FINANSAVIMAS

27. Ši Programa finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, o esant galimybei – ir iš užsienio valstybių bei tarptautinių organizacijų tam skirtų lėšų arba kitų teisės aktų nustatyta tvarka gautų lėšų.

Lėšų poreikis numatytas šios Programos įgyvendinimo priemonėse.

VII. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMAS

28. Už šios Programos valdymą atsakinga Teisingumo ministerija. Teisingumo ministro įsakymu sudaromas Programos valdymo komitetas, į kurio sudėtį įeina už Programos priemonių vykdymą atsakingų ministerijų, kitų institucijų ir organizacijų vadovai ar jų įgalioti atstovai.

29. Šios Programos vykdymą organizuoja Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras, kuris paskiria asmenį, atsakingą už jos įgyvendinimo koordinavimą, kompleksinį įgyvendinimą ir tarpžinybinį bendradarbiavimą.

30. Atskiriems šios Programos įgyvendinimo klausimams spręsti gali būti sudaromos darbo grupės.

**NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS 2004-2008 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO
PRIEMONĖS**

Eil. Nr.	Uždavinys	Priemonės pavadinimas	Atsakingas vykdytojas	Įvyk- dym o termi- nas (met ai)	Lėšų poreikis (tūkst. litų)					Laukiami rezultatai	
					bendra išlaidų suma	20 04 m eta i	20 05 me tai	20 06 me tai	200 7 meta i		20 08 me tai
1.	Vykdyti teisės aktų, reglamentuojančių nepilnamečių justicijos sistemą, monitoringą	įvertinti teisės aktus, reguliuojančius nepilnamečių justiciją (Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksą, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksą, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksą, Lietuvos Respublikos teismų įstatymą, kitus įstatymus, jų lydimojus teisės aktus)	Teisingumo ministerija, Teisės institutas	2008	išlaidoms — turtui įsigyti —						bus nustatyti teisės aktų, reguliuojančių nepilnamečių justiciją, trūkumai
2.	Sukurti būtiną infrastruktūrą nepilnamečių justiciją reglamentuojantiems teisės aktams įgyvendinti	parengti įstatymų lydimojus teisės aktus, reglamentuojančius darbą su nepilnamečiais, kuriems bausmės vykdymas atidėtas ir paskirtos	Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas), Teisingumo ministerija, Teisės	2004	išlaidoms — turtui įsigyti —						bus realizuotos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nuostatos dėl bausmės vykdymo atidėjimo ir

		auklėjamojo poveikio priemonės, taip pat su tais nepilnamečiais, kurie lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą ir kuriems paskirti įpareigojimai ar draudimai	institutas							auklėjamojo poveikio priemonių nepilnamečiams taikymo, taip pat lygtinio jų atleidimo nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą, įpareigojimų ir draudimų taikymo
		nustatyti policijos, pataisos inspekcijų ir vaiko teisių apsaugos institucijų pasikeitimo informacija apie nepilnamečius, kuriems taikomos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nustatytos auklėjamojo poveikio priemonės ir kurie priklauso rizikos grupei, tvarką	Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Policijos departamentas), Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kalėjimų departamentas	2005	išlaidoms — turtui įsigyti —					veiksmingi au bus vykdoma nepilnamečių nusikalstamumo prevencija ir minimali priežiūra
3.	Sustiprinti nepilnamečių teisių apsaugą baudžiamajame procese, pagerinti baudžiamosios justicijos administravimą, geriau vykdyti policijos ir prokuratūros funkcijas nepilnamečių bylose	rengti specializuotus nepilnamečių bylų prokurorus	Generalinė prokuratūra	2007	išlaidoms – 230 turtui įsigyti – 60		13760	47	46	bus parengti specializuoti nepilnamečių bylų prokurorai
		kelti specializuotus nepilnamečių bylų prokurorų kvalifikaciją	Generalinė prokuratūra	2007	išlaidoms – 420 turtui įsigyti —		140	140	140	specializuoti nepilnamečių bylų prokurorai išeis mokymo kursą nepilnamečių justicijos klausimais

		mokyti policijos pareigūnus, dirbančius su nepilnamečiais teisės pažeidėjais	Policijos departamentas, Vidaus reikalų ministerija	2008	išlaidoms – 250 turtui įsigyti —		70	60	60	60	policijos pareigūnai (ikiteisminio tyrimo, nepilnamečių reikalų policijos pareigūnai) bus geriau parengti dirbti su nepilnamečiais teisės pažeidėjais
		atlikti nepilnamečių teisės pažeidėjų ir policijos pareigūnų sociologinę apklausą	Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas	2006	išlaidoms – 40 turtui įsigyti —			40			bus įvertinta policijos pareigūnų darbo su nepilnamečiais teisės pažeidėjais kokybė ir trūkumai
4.	Nustatyti specializuotoms pareigūnams ir darbuotojams keliamus reikalavimus, sukurti jų kvalifikacijos sistemą ir užtikrinti nuolatinio jų mokymo organizavimą	parengti metodinę priemonę „Nepilnamečių teisės pažeidimų prevencija ir atsakomybės (justicijos) ypatumai“	Teisės institutas, Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2006	išlaidoms – 80 turtui įsigyti —		30	50			bus išleista metodinė priemonė, skirta teisėsaugos institucijų ir kitų nepilnamečių teisės pažeidimų prevencijos subjektų kvalifikacijai kelti
		mokyti specializuotus nepilnamečių ir šeimos bylų teisėjus ir advokatus	Teisingumo ministerija	2005	išlaidoms – 80 turtui įsigyti —		80				specializuoti nepilnamečių bylų teisėjai ir advokatai išeis mokymo kursą nepilnamečių justicijos klausimais
		parengti ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbo su nepilnamečiais teisės pažeidėjais metodiką	Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas	2005	išlaidoms – 40 turtui įsigyti —		40				bus užtikrintas kvalifikuotas vidaus tarnybos sistemos ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbas su

										nepilnamečias teisės pažeidėjas
		mokyti pataisos inspekcijų pareigūnus, dirbančius su nepilnamečiais (kuriems taikyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 90 straipsnio 1 dalies 1 punktas, šio Kodekso 92 ir 94 straipsniai)	Kalėjimų departamentas	2007	išlaidoms – 108 turtui įsigyti —	36	36	36		pataisos inspekcijų pareigūnai išeis mokymo kursą dirbti su nusikalstamas veikas padariusiais nepilnamečiais, nuteistais laisvės atėmimui alternatyviomis bausmėmis, ir teikti jiems reikiamą socialinę paramą
		rengti darbui su nepilnamečiais teisės pažeidėjais specializuotus laisvės atėmimo vietų pareigūnus	Kalėjimų departamentas, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius - pataisos namai, Panevėžio pataisos namai	2007	išlaidoms – 30 turtui įsigyti – 15	105	105	105		laisvės atėmimo vietų pareigūnai bus parengti dirbti su nepilnamečiais, bus vykdomi Europos Tarybos dokumentų dėl elgesio su nepilnamečiais, kuriems atimta laisvė, reikalavimai
5.	Sukurti specializuotus padalinius ar įtvirtinti kitas specializacijos formas institucijose, įgyvendinančiose nepilnamečių justiciją	įsteigti specializuotų probacijos (pataisos inspekcijų) pareigūnų, dirbančių su nepilnamečiais, pareigybes ir darbo vietas	Kalėjimų departamentas	2007	išlaidoms – 3400 turtui įsigyti – 400	2000200	700100	700100		įsteigtos specializuotų probacijos (pataisos inspekcijų) pareigūnų pareigybės leis kryptingai ir veiksmingai dirbti su probacijos

										(pataisos inspekcijų) prižiūrimais nepilnamečiais	
		užtikrinti specialią šeimoms ir nepilnamečių bylą nagrinėjimo tvarką teismuose	Nacionalinė teismų administracija	2005	išlaidoms — turtui įsigyti —					bendrosios kompetencijos teismuose bus nustatyta teisėjų šeimoms ir nepilnamečių byloms nagrinėti specializacija arba įsteigti specializuoti šeimoms ir nepilnamečių bylą skyriai	
		įrengti specializuotų nepilnamečių bylą prokurorų darbo vietas	Generalinė prokuratūra	2006	išlaidoms – 100 turtui įsigyti – 270		120	100150		bus įrengtos specializuotų nepilnamečių bylą prokurorų darbo vietas	
6.	Sukurti minimalią ir vidutinę nepilnamečių priežiūrą vykdančių įstaigų tinklą Lietuvoje	parengti Lietuvos Respublikos nepilnamečių ir vidutinės priežiūros įstatymo projektą ir jo lydimojusius teisės aktus	Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Teisės institutas	2006	išlaidoms – 25 turtui įsigyti —		10	15		nepilnamečių minimalios ir vidutinės priežiūros įstaigų sistema bus suderinta su tarptautiniais standartais, taps pagrindu taikyti auklėjamojo poveikio priemonės, bus sudarytos palankesnės sąlygos delinkvencinio elgesio vaikų socializacijai	
7.	Kelti	įsteigti	Švietimo ir	2008	išlaidoms		90	90	90	90	bus

darbuotojų, dirbančių su nepilnamečiais teisės pažeidėjais, kvalifikaciją, pereiti prie kokybiškai naujų ugdymo(-si) ir vadybos darbo modelių vykdant alternatyvias bausmes, auklėjamojo poveikio priemones bei minimalią, vidutinę ir maksimalią nepilnamečių priežiūrą	metodinį centrą darbui su delinkventinio elgesio vaikais ir specialiųjų auklėjimo įstaigų veiklai tobulinti, organizuoti personalo mokymą	mokslo ministerija		– 360 turtui įsigyti – 30		15	15			įsteigtas metodinis centras, parengtos metodikos ir metodinės priemonės, patobulinta specialistų kvalifikacija, pagerės institucijų veiklos ir specialistų darbo koordinavimas
	didinti pasirenkamųjų specialybių skaičių, parengti ir diegti naujas profesinio mokymo programas, plėtoti profesinį konsultavimą, modernizuoti profesinio mokymo bazę specialiosios auklėjimo įstaigose	Švietimo ir mokslo ministerija	2008	išlaidoms – 80 turtui įsigyti – 160		20 40	20 40	20 40	20 40	bus įdiegtas kryptingas profesinis mokymas, pagerės nepilnamečių teisės pažeidėjų socialinė integracija ir adaptacija visuomenėje
	parengti ir vykdyti paauglių socialinių įgūdžių ugdymo programą, organizuoti kognityvinės terapijos metodų įvaldymą specialiosios auklėjimo įstaigose	Švietimo ir mokslo ministerija	2008	išlaidoms – 140 turtui įsigyti – 10		35	35	35	35 10	specialistai, įvaldę kognityvinės terapijos metodus, gebės tikslingiau formuoti paauglių, esančių specialiosiose auklėjimo įstaigose, socialinius įgūdžius
	plėtoti nuotolinį nuteistųjų nepilnamečių mokymą	Švietimo ir mokslo ministerija, Kalėjimų departamentas	2008	išlaidoms – 40 turtui įsigyti – 400		10 10 0	10 10 0	10 100	10 10	padidės mokymo programų įvairovė ir jų prieinamumas laisvės

											atėmimo vietose
		parengti individualias išlyginamąsias programas vaikams, turintiems socialinės ir psichinės raidos sutrikimų, diegti šias programas specialiosiose auklėjimo įstaigose	Švietimo ir mokslo ministerija	2008	išlaidoms – 92 turtui įsigyti – 16		23 4	23 4	23 4	23 4	vaikai, esantys specialiosiose auklėjimo įstaigose, įveiks atsilikimą moksle, pagerės jų mokymosi motyvacija, savęs vertinimas
		sudaryti nežeminančias žmogaus orumo sąlygas Kauno pataisos namų gyvenamosiose ir bendrojo naudojimo patalpose (miegamųjų patalpų ir sanitarinių mazgų remontas)	Kalėjų departamentas, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius - pataisos namai	2005	išlaidoms – 240 turtui įsigyti —		24 0				Kauno pataisos namų gyvenamosiose patalpose bus sudarytos sąlygos, atitinkančios Europos Tarybos dokumentų reikalavimus
8.	Sukurti nepilnamečių, grįžusių iš laisvės atėmimo įstaigų, resocializacijos sistemą	organizuoti kultūros renginius už laisvės atėmimo vietų ribų	Kalėjų departamentas, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius - pataisos namai, Panevėžio pataisos namai	2007	išlaidoms – 60 turtui įsigyti —		20	20	20		už laisvės atėmimo vietų ribų bus organizuojami kultūros renginiai, sudarytos artimos laisvei sąlygos
		gerinti nuteistų nepilnamečių fizinę sveikatą – sudaryti tinkamas sąlygas sportuoti, tenkinti kultūros ir religijos poreikius Kauno nepilnamečių	Kalėjų departamentas, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius - pataisos namai	2006	išlaidoms – 340 turtui įsigyti – 20		19 0 10	15 0 10			pagerės nepilnamečių, kuriems atimta laisvė, fizinė sveikata, bus sudarytos artimos laisvei sąlygos, tobulės nepilname

		ų tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose								čių resocializacijos procesas	
		sudaryti sąlygas mokytis paklausių darbo rinkoje profesijų Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose (mechanikos projekto išplėtimas)	Kalėjimų departamentas, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius - pataisos namai	2006	išlaidoms – 100 turtui įsigyti – 40		60	40 40		nepilnamečiai, kuriems atimta laisvė, įgis paklausias darbo rinkoje profesijas, bus užtikrinta geresnė resocializacija	
		parengti nepilnamečių, grįžtančių iš laisvės atėmimo vietų, resocializacijos programas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Teisės institutas, Lietuvos teisės universitetas, Švietimo ir mokslo ministerija, Kalėjimų departamentas	2005	išlaidoms – 35 turtui įsigyti —		35			nepilnamečiams, grįžtantiems iš laisvės atėmimo įstaigų po bausmės atlikimo, bus parengtos kelios programos, integruotos į Resocializacijos centro veiklą	
		įsteigti Vilniaus apskrityje Resocializacijos centrą nepilnamečiams, grįžusiems iš laisvės atėmimo įstaigų, ir jį išlaikyti	Vilniaus apskrities viršininko administracija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2008	išlaidoms – 1500 turtui įsigyti – 1000			50 0 50 0	500 400	50 0 10 0	Vilniaus apskrityje bus įsteigtas Resocializacijos centras, kuris galėtų tapti nepilnamečių probacijos ir lygtinio paleidimo sistema sudedamąja dalimi ir rūpintųsi nepilnamečiais, grįžusiais iš laisvės atėmimo įstaigų

		organizuoti paslaugų nepilnamečių ams, grįžusiems iš laisvės atėmimo įstaigų, pirkimą pagal parengtas programas	Resocializacijos centras, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kalėjimų departamentas	2008	išlaidoms – 2200 turtui įsigyti —		500	500	600	600	bus teikiama konkreti ir individuali pagalba nepilnamečiams: sudaromos sąlygos laikinai gauti būstą, mokytis savarankiško gyvenimo, galimybės įgyti pagrindinį išsilavinimą, gauti profesinį parengimą, padedama susirasti darbą, teikiama psichologinė pagalba, kvalifikuoti socialiniai darbuotojai rūpinsis įvairių priklausomybių gydymu
		įvertinti patirtį, įgytą teikiant socialinę pagalbą nepilnamečių ams, grįžusiems iš laisvės atėmimo įstaigų, ir organizuojančiųjų resocializaciją bei integraciją, tobulinti resocializacijos sistemą	Resocializacijos centras, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kalėjimų departamentas, Teisės institutas	2008	išlaidoms – 100 turtui įsigyti —				50	50	bus atliktas mokslinis tyrimas – įvertinta įdiegta resocializacijos sistema ir pateikti pasiūlymai dėl jos tolesnės raidos, surengta mokslinė praktinė konferencija
9.	Didinti socialinių darbuotojų vaidmenį nepilnamečių	išanalizuoti socialinių darbuotojų poreikį nepilnamečių	Teisės institutas	2005	išlaidoms – 30 turtui įsigyti —		30				bus atliktas socialinių darbuotojų poreikio nepilnamečių

	ų justicijos sistemoje	ų justicijos institucijose									čių justicijos institucijos e tyrimas, išleistas ir išplatintas leidinys su tyrimo rezultatais
10.	Suderinti nepilnamečių administracinę justiciją reguliuojančius materialinės ir procesinės teisės aktus, pagal juos nepilnamečiams taikomų priemonių ir jas taikančių institucijų sistemą, kad būtų sudarytos sąlygos visa apimančiai nepilnamečių justicijos reformai	parengti ir priimti teisės aktų, reguliuojančių nepilnamečių justiciją, pakeitimus ir papildymus, taip pat naujus teisės aktus	Teisingumo ministerija, Teisės institutas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija	2005	išlaidoms — turtui įsigyti —						teisės aktai bus tarpusavyje suderinti, juose bus įtvirtinti nepilnamečių justicijos ypatumai
11.	Informuoti visuomenę apie nepilnamečių justicijos reformą; šviesti ir informuoti žmogaus teisių ir jų pažeidimų prevencijos klausimais teisėsaugos pareigūnus ir kitas visuomenės grupes, susijusias su nusikalstančiais ir administracinius teisės pažeidimus darančiais nepilnamečiais	mokyti specialistus žmogaus teisių klausimais (seminarai policijos pareigūnams, žurnalistams, mokytojams ir kitoms visuomenės grupėms, šių seminarų medžiagos leidyba)	Lietuvos žmogaus teisių centras	2008	išlaidoms – 280 turtui įsigyti —		70	70	70	70	visuomenės grupės bus geriau informuojamos žmogaus teisių klausimais, pareigūnai bus geriau pasirengę dirbti su nepilnamečiais teisės pažeidėjais
		organizuoti visuomenės informavimo kampanijas (radijo laidas, leidinius, atvirų durų dienas globos ir pataisos įstaigose ir	Lietuvos žmogaus teisių centras	2008	išlaidoms – 80 turtui įsigyti —		20	20	20	20	žiniasklaida aktyviau informuos visuomenę apie nepilnamečių kriminalinę justiciją; visuomenė (bendruomenė)

		panašiai)									daugiau sužinos apie nepilnamečių kriminalinės justicijos reformą ir palankiau vertins nepilnamečių pataisos įstaigas
		administruoti Nepilnamečių justicijos 2004- 2008 metų programą	Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2007	išlaidoms – 144 turtui įsigyti —		48	48	48		bus organizuota Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programą įgyvendinančių institucijų veikla
		administruoti Nepilnamečių justicijos 2004- 2008 metų programos tinklalapį www.nplc.lt/nj	Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras	2007	išlaidoms – 66 turtui įsigyti – 3		22 3	22	22		Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programos tinklalapis bus palaikomas ir atnaujinamas
IŠ VISO					išlaidoms -10690 turtui įsigyti – 2424		39 66 55 7	27 46 96 4	250 0 649	14 78 25 4	